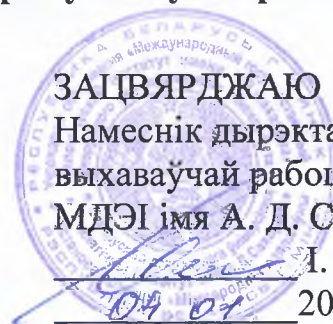


**Установа адукацыі
«Міжнародны дзяржаўны экалагічны інстытут імя А.Д. Сахарова»
Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта**



ЗАТВЕРДЖАЮ
Намеснік дырэктара па вучэбнай і
выхаваўчай рабоце
МДЭІ імя А. Д. Сахарова БДУ
І. Э. Бучанкоў
2019 г.

Рэгістрацыйны № УД - 580-19 / вуч.

**САЦЫЯЛЬНА-ГУМАНІТАРНЫ МОДУЛЬ-2. ГІСТОРЫЯ
СЛАВЯНСКІХ НАРОДАЎ**
Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай
дысцыпліне для спецыяльнасці:

1-80 02 01 – Медыка-біялагічная справа

Вучэбная праграма складзена на аснове АСВА і вучэбнага плана 108-18/вуч. ад 31.08.2018 г. па спецыяльнасці 1-80 02 01 – Медыка-біялагічная справа.

СКЛАДАЛЬНІК:

М. А. Плавінскі, загадчык кафедры сацыяльна-гуманітарных навук і ўстойлівага развіцця ўстановы адукацыі «Міжнародны дзяржаўны экалагічны інстытут імя А. Д. Сахарова» Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат гістарычных навук, дацэнт.

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Ю. Л. Казакоў, загадчык кафедры гісторыі Беларусі старажытнага часу і сярэдніх вякоў гістарычнага факультэта ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт», кандыдат гістарычных навук, дацэнт;

І. А. Андарала, намеснік начальніка кафедры псіхалогіі і педагогікі ўстановы адукацыі «Акадэмія МУС Рэспублікі Беларусь», кандыдат педагагічных навук, дацэнт.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай сацыяльна-гуманітарных навук і ўстойлівага развіцця ўстановы адукацыі «Міжнародны дзяржаўны экалагічны інстытут імя А. Д. Сахарова» Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
(пракакол № 2 ад 31.10.2018);

Саветам факультэта маніторынгу навакольнага асяроддзя ўстановы адукацыі «Міжнародны дзяржаўны экалагічны інстытут імя А. Д. Сахарова» Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
(пракакол № 4 ад 18.12.2018).

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма прызначана для метадычнага забеспячэння курса па сацыяльна-гуманітарным модулі-2. «Гісторыя славянскіх народаў», уведзенага ў рамках рэалізацыі Канцэпцыі аптымізацыі зместу, структуры і аб'ёму сацыяльна-гуманітарных дысцыплін ва ўстановах вышэйшай адукацыі, зацверджанай Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь № 194 ад 22.03.2012, для вывучэння гісторыі славянскіх народаў з улікам апошніх дасягненняў гістарычнай навукі і сумежных дысцыплін. Эвалюцыя гуманітарных ведаў на сучасным этапе патрабуе адаптацыі навучальных курсаў і праграм, што з'яўляецца неабходнай задачай пры падрыхтоўцы спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй. У адпаведнасці з тэндэнцыямі развіцця гуманітарнай навукі, праграма прадугледжвае комплексны разгляд рэгіянальнай гісторыі ў асноўных яе праяўленнях, з упорам на сацыяльна-культурныя, антрапалагічныя і цывілізацыйныя аспекты, што ажыццяўляецца на прыкладзе славянскіх народаў.

Яна цесна звязана з усімі дысцыплінамі гуманітарнага блока і носіць абагульняльна-тэарэтычны характар.

Мэты вучэбнай дысцыпліны:

- сфарміраваць у студэнтаў цэласнае ўяўленне аб гісторыі славянскіх народаў і іх месцы ў рамках еўрапейскай цывілізацыі;
- даць звесткі аб асноўных тэндэнцыях і вузлавых момантах іх гістарычнага развіцця;
- пашырыць веды аб ролі беларускага народа ў гісторыі славянскага рэгіёна;
- навучыць вызначаць найбольш характэрныя рысы лакальных мадэляў развіцця, гістарычных працэсаў і з'яў, найважнейшыя шляхі эвалюцыі рэгіёнаў і субрэгіёнаў на прыкладзе славянскіх народаў;
- спрыяць выхаванню патрыятызму і разуменню месца і ролі сваёй радзімы ў рэгіянальнай, еўрапейскай і сусветнай гісторыі.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- фарміраванне і развіццё гістарычнага мыслення ў студэнтаў, умення ведаць і тлумачыць комплексныя з'явы і працэсы мінулага ў фармаце сусветнай і рэгіянальнай гісторыі;
- раскрыццё агульных тэндэнцый і спецыфікі развіцця славянскіх народаў ад Антычнасці да нашых дзён;
- фарміраванне грамадзянскіх, патрыятычных якасцей асобы.

У адпаведнасці з пазначанымі вышэй мэтамі сацыяльна-гуманітарнай падрыхтоўкі выпускнік установы вышэйшай адукацыі пры падрыхтоўцы па адукацыйнай праграме першай ступені павінен набыць наступныя ўніверсальныя кампетэнцыі (УК):

УК-1. ведаць своеасаблівасць гістарычнага і культурнага развіцця славянскіх народаў.

У выніку вывучэння курса «Гісторыя славянскіх народаў» студэнты павінны **ведаць**:

- перыядызацыю гісторыі славянскіх народаў, яе асноўныя падзеі;
- асноўныя тэрміны і паняцці, якія датычацца гісторыі славянскіх народаў;
- асноўныя гістарычныя персаналіі славянскіх народаў,
- асноўныя этапы станаўлення дзяржаўнасці і развіцця палітычнай гісторыі на тэрыторыі Польшчы, Чэхіі, Славакіі, Беларусі, Украіны, Расіі, Балгарыі, Харватыі, Сербіі, Чарнагорыі, Босніі і Герцагавіны, Македоніі, Славеніі;
- асноўныя дасягненні ў развіцці матэрыяльнай і духоўнай культуры славянскіх народаў, іх унёсак у сусветную культурную спадчыну;
- асноўныя праблемныя моманты гісторыі славянскіх народаў, актуальныя для сучаснай навукі;

умець:

- характарызаваць ролю і месца славянскіх зямель у рэгіянальным, цывілізацыйным і геапалітычным развіцці ад старажытнасці да пачатку XXI ст;
- характарызаваць ролю і месца асобных гістарычных дзеячаў, сацыяльных груп, вялікіх супольнасцей у развіцці ўсходнеславянскіх зямель;
- характарызаваць ролю і месца беларускага народа ў гісторыі супольнасці славянскіх народаў і еўрапейскай цывілізацыі;
- аналізаваць розныя шляхі эвалюцыі грамадстваў, ацэньваць вынікі дзейнасці розных грамадска-палітычных і сацыяльна-эканамічных сістэм, даваць сутнасныя характарыстыкі сучасным мадэлям развіцця славянскіх краін;
- аналізаваць разнастайныя гістарычныя і культурна-цывілізацыйныя фактары і тлумачыць іх уплыў на сацыяльна-эканамічнае, дзяржаўна-палітычнае, этнакультурнае развіццё славянскіх народаў;

валодаць:

- асноўнымі ведамі пра гісторыю Беларусі і славянскіх краін;
- пачуццём адказнасці за будучыню сваёй краіны і сусветнай супольнасці.

Вывучэнне дысцыпліны «Гісторыя славянскіх народаў» разлічана на 72 гадзіны, з якіх – 34 гадзіны аўдыторныя, 18 гадзін лекцыйных і 16 гадзін семінарскіх заняткаў, а таксама 38 гадзін адводзіцца для самастойнай працы.

Дысцыпліна выкладаецца на 1-м курсе ў 2-м семестры для студэнтаў спецыяльнасці 1-80 02 01 «Медыка-біялагічная справа». Форма атрымання вышэйшай адукацыі – дзённая. Форма бягучай атэстацыі – залік у II семестры.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Тэма 1. Славяне як этнічная і лінгвістычная супольнасць. Праблема паходжання і вызначэння славян

Узнікненне славян. Праблемы паходжання, вызначэння прарадзімы славян. Славянскія плямёны ў арэале варварскіх народаў Еўропы, узаемаадносіны з іншымі плямёнамі еўрапейскай Поўначы, Рымскай імперыяй. Славяне ў часы Вялікага перасялення народаў. Пачатак славянскай каланізацыі Балканаў. Славяне на ўсходзе Еўропы, іх узаемаадносіны з балцкім і фіна-ўгорскім светам.

Тэма 2. Славянская культура і рэлігія ў дахрысціянскі перыяд

Праблема вызначэння славянскай матэрыяльнай культуры ў дапісьмовы перыяд. Асаблівасці славянскай матэрыяльнай культуры. Традыцыйныя вераванні славян. Славянская духоўная культура, яе ўзаемасувязь з культурамі іншых народаў. Славяне ў культурным полі індаеўрапейскіх народаў.

Тэма 3. Славяне ў працэсах узнікнення раннесярэднявечнай дзяржаўнасці. Славянскае пісьменства

Дзяржаваўтваральныя працэсы ў славянскіх народаў. Асаблівасці палітагенезу ў славян і суседніх народаў. Першыя раннедзяржаўныя ўтварэнні на славянскіх землях. Славянскія раннія дзяржавы ва ўзаемадзеянні з краінамі Заходняй Еўропы, Візантыяй, Скандынавіяй. Роля скандынаваў у дзяржаваўтваральных працэсах на ўсходзе Еўропы. Узнікненне славянскага пісьменства, яго прычыны. Роля рэлігіі і пісьменства ў палітагенезе, лацінская і грэка-славянская пісьмовыя традыцыі ў славянскіх народаў.

Тэма 4. Славяне ў Высокім і Познім Сярэднявеччы: паміж «Рах» і «Imperium»

Славянскія народы Сярэднявечча на геапалітычнай карце Еўропы. Славяне ў рамках еўрапейскіх імперый: узаемадзеянне са Святой Рымскай імперыяй і Візантыяй. Славяне і германцы, крыжовы рух ва Усходняй Еўропе. Змаганне з крыжакамі і яго роля ў палітычнай гісторыі заходніх і ўсходніх славян. Славянскія народы ў складзе германскай дзяржавы. Гусіцкія войны. Мангольскае нашэсце, славяне і імперыя намадычнага тыпу («Рах»). Эвалюцыя палітычнага, эканамічнага, сацыяльнага ладу і менталітэту славянскага насельніцтва пад мангольскім уплывам. Асманская агрэсія ў Еўропе і славянскія народы. Заваёва балканскіх славян Асманскай імперыяй, яе ўплыў на лёс паўднёвых славян.

Тэма 5. Мастацтва, архітэктура, літаратура славянскіх народаў у рамках хрысціянскай цывілізацыі Сярэднявечча

Асноўныя рысы сярэднявковай хрысціянскай цывілізацыі. Лацінскае і грэчаскае хрысціянства сярод славянскіх народаў. Выяўленчае і дэкаратыўна-прыкладное мастацтва славян эпохі Сярэднявечча. Віды і тыпы архітэктурных збудаванняў, іх эвалюцыя. Узнікненне і развіццё сярэднявковых літаратурных жанраў. «Высокая» і «нізкая» культура славянскіх народаў. Фіксацыя гісторыі і гістарычная памяць у Сярэднявеччы: летапісы, хронікі, эпас, паданні.

Тэма 6. Цэнтральная і Усходняя Еўропа ў канфліктах XVI–XVIII стст.

Этнакультурнае становішча славянскіх народаў у пачатку Новага часу. Асманская пагроза ў Еўропе. Славянскія народы пад уладай асманаў. Антытурэцкія кааліцыі і войны з Турцыяй, роля ў іх Рэчы Паспалітай Абодвух Народаў. Рэч Паспалітая і Вялікае Княства Маскоўскае як мадэлі славянскіх дзяржаваў: ідэалогія, культура, палітыка. Праблема руска-праваслаўнага насельніцтва на ўсходзе Еўропы. Спрэчкі за старажытнарускую спадчыну. Казацтва, сацыяльныя і этнарэлігійныя канфлікты ў Рэчы Паспалітай. Праваслаўе і ўніяцтва. Роля Вялікага Княства Маскоўскага і Расійскай імперыі ў крызісе Рэчы Паспалітай. Заняпад Рэчы Паспалітай, беларускія, украінскія, польскія землі ў складзе Расійскай, Аўстра-Венгерскай і Прускай дзяржаў.

Тэма 7. Адраджэнне і Рэфармацыя на славянскіх землях

Феномен Рэнесансу і яго распаўсюджванне на пераферыю еўрапейскай цывілізацыі. Статаўленне рэнесанснай культуры ў славянскіх народаў, змены ў літаратуры, мастацтве, архітэктуры. З'яўленне і пашырэнне ідэй Рэфармацыі, іх прычыны. Стварэнне публічнага рэфармацыйнага дыскурсу, уплыў Рэфармацыі і Контррэфармацыі на грамадскае жыццё, культуру, адукацыю. Уплыў Адраджэння і Рэфармацыі на індывідуальную і масавую свядомасць.

Тэма 8. Культура, рэлігія і навука славянскіх народаў у Ранні Новы час (XVI–XVIII стст.)

«Высокая» і «нізкая» культура ва ўмовах Новага часу. Эвалюцыя архітэктуры, літаратуры, мастацтва. Узаемадзеянне мясцовых, усходніх і заходнееўрапейскіх культурных традыцый. Адукацыя ў славянскіх краінах у XVI – першай палове XVIII ст. Эпоха Асветніцтва ў Цэнтральнай і Усходняй Еўропе. Змены ў культурных, сацыяльных, навуковых парадыгмах. Раннемадэрныя нацыі, ідэалагічныя і сацыяльна-палітычныя пераўтварэнні ў канцы XVIII – пачатку XIX ст.

**Тэма 9. Славянскія народы на шляху стварэння мадэрных нацый.
Панславізм**

Тэорыя нацый і нацыяналізму. Пачатак узнікнення славянскіх нацый. Славянскія нацыі і нацыянальныя рухі праз прызму гісторыка-генетычнай і канструктывісцкай канцэпцыі нацыі. Праблема пошуку гістарычнай базы нацыянальнай ідэі. Нацыяналізм каланіяльных славянскіх народаў і імперская спадчына. «Сялянскі нацыяналізм». Панславізм. Расійская імперыя ў развіцці нацыяналізму славянскіх народаў. Славянафільства і заходніцтва ў Расійскай імперыі.

Тэма 10. Дзяржаўнае і нацыянальна-культурнае будаўніцтва ў славянскіх народаў (канец XIX – пачатак XX ст.). Змаганне за дамадэрную гісторыка-культурную спадчыну

Узнікненне славянскіх нацыянальных дзяржаў у канцы XIX – пачатку XX ст. Славянскія дзяржавы пасля Першай сусветнай вайны. Перадумовы этнічных і палітычных канфліктаў. Ідэалогія нацыянальных славянскіх дзяржаў XX ст., барацьба за дамадэрную гісторыка-культурную спадчыну. Паспяховыя і няўдалыя нацыянальныя праекты. Савецкая мадэль нацыянальных славянскіх дзяржаў.

Тэма 11. Славянскія народы падчас сусветных войнаў (першая палова XX ст.)

Славянскія краіны і народы ў сістэме геапалітычных адносін напярэдадні Першай сусветнай вайны. Балканскія войны. Балканы як «парахавая бочка Еўропы». Славянская праблема ў Аўстра-Венгерскай імперыі. Першая сусветная вайна: славяне па абодва бакі фронту. Утварэнне славянскіх нацыянальных дзяржаў па выніках Першай сусветнай вайны. Славянскія краіны ў міжваенны перыяд: пошук саюзнікаў. Пачаткі этнічных канфліктаў у Каралеўстве сербаў харватаў і славенцаў, Чэхаславакіі, Другой Рэчы Паспалітай, Польскай. Англія, Францыя, Германія і СССР у палітыцы славянскіх краін міжваеннага перыяду. Падзел Чэхаславакіі. Другая сусветная вайна і славянскія народы. Знішчэнне Другой Рэчы Паспалітай, Польскай. Нацыянальныя і сацыяльныя рухі ў славянскіх народаў ва ўмовах вайны, славяне на баку краін Восі і Саюзнікаў. Геапалітычная сітуацыя па выніках сусветных войнаў, падзел Еўропы паміж заходнімі краінамі і СССР, перадумовы наступных этнічных і палітычных крызісаў.

Тэма 12. Цэнтральная і Усходняя Еўропа падчас «халоднай вайны» і крызісу савецкага блока (другая палова 40-х – 80-я гг. XX ст.)

Пасляваенны падзел свету і афармленне прасавецкага блока ў Цэнтральнай Еўропе. Стварэнне НАТА і Арганізацыі Варшаўскай Дамовы (АВД). Славянскія народы і краіны ў складзе СССР і АВД. Савецка-югаслаўскі канфлікт. Падзеі ў Будапешце (1956г.), «Пражская вясна» (1968

г.). Праблема ядзернай зброі і краіны АВД, працэсы раззбраення. Крызіс савецкай сістэмы. Узнікненне новых грамадкіх плыняў у СССР і краінах АВД, захады камуністычнага кіраўніцтва па супрацьдзеянні ім. «Аксамітныя рэвалюцыі» і распад прасавецкага блока. Славянскія краіны СССР у перыяд яго крызісу і распаду.

Тэма 13. Культурнае поле славянскіх краін другой паловы ХХ ст.: паміж сацрэалізмам і контркультурай

Пераўтварэнні ў культуры і навуцы славянскіх краін у пасляваенны перыяд. Культура і грамадства ў рамках камуністычных сістэм. Стварэнне культурных канонаў і мадэлей паводзін. Мастацтва ў рамках канцэпцыі сацыялістычнага рэалізму. Царква, дзяржава і грамадства славянскіх краін ва ўмовах камуністычнай сістэмы. Неафіцыйная, народная, побытавая культура ў 40–80-я гг. ХХ ст. Узнікненне контркультуры, яе роля ў эвалюцыі грамадства.

Тэма 14. Славянскія народы і краіны ў постсавецкі перыяд. Палітычныя і сацыяльна-эканамічныя тэндэнцыі ў эпоху глабалізацыі

Працэсы дэсаветызацыі славянскіх краін, шляхі пераадольвання эканамічнага і сацыяльна-палітычнага крызісу. Міжэтнічныя праблемы ў славянскім рэгіёне, войны на Балканах у 90-я гг. ХХ ст, удзел НАТА ў балканскіх канфліктах. Выбар геапалітычнага шляху. Узаемаадносінны славянскіх краінаў з НАТА і Еўрасаюзам. Раздзел Чэхаславакіі. Польшча, Чэхія і Славакія ў 1990 – 2000-я гг. Новыя міжнародныя аб'яднанні ў рэгіёне (Саюз Беларусі і Расіі, «Вышаградская група», АДКБ, ЕўраАзЭС і інш.). Расія ў постсавецкі перыяд: спробы пошуку шляхоў захавання стабільнасці. Палітыка Расіі ў дачыненні да Беларусі і Украіны, Польшчы, краін былой Югаславіі. Эканоміка славянскіх краін на мяжы ХХ – ХХІ стст. Праблемы эканамічнай інтэграцыі ў еўрапейскую і міжнародную прастору (ЕС, Сусветная Гандлёвая Арганізацыя і інш.), захаванне эканамічнай зоны пад эгідай Расіі (Мытны саюз, ЕўраАзЭС). Сацыяльна-культурныя працэсы ў рамках глабалізацыі, праблемы міграцыі насельніцтва.

Тэма 15. Культура і навука славянскіх народаў на мяжы ХХ – ХХІ стст.

Развіццё культуры, навукі і адукацыі на сучасным этапе. Глабалізацыя і праблема захавання культурнай ідэнтычнасці славянскіх народаў. Традыцыйная культура славянскіх народаў і сучасная масавая культура, іх узаемадзеянне. Славянскія краіны ў рамках працэсаў глабальнага навукова-тэхнічнага развіцця. Адукацыя ў славянскіх краінах на сучасным этапе. Славянскія краіны ў Балонскім працэсе. Праблема нацыянальных ідэнтычнасцей у постсавецкіх і балканскіх краінах. Трансляцыя нацыянальных ідэй праз адукацыю і культуру.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін					Колькасць гадзін КСР	Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Семінарскія заняткі	Лабаратарныя заняткі	Іншае		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Тэма 1 Славяне як этнічная і лінгвістычная супольнасць. Праблема паходжання і вызначэння славян	2		2				
2	Тэма 2 Славянская культура і рэлігія ў дахрысціянскі перыяд	1		1				
3	Тэма 3 Славяне ў працэсах фарміравання раннесярэднявечнай дзяржаўнасці. Славянскае пісьменства	1		1				
4	Тэма 4 Славяне ў Высокім і Познім Сярэднявеччы: паміж «Рах» і «Imperium»	1		1				
5	Тэма 5 Мастацтва, архітэктура, літаратура славянскіх народаў у рамках хрысціянскай	1		1				

	цывілізацыі Сярэднявечча							
6	Тэма 6 Цэнтральная і Усходняя Еўропа ў канфліктах XV– XVIII стст.	2		2				
7	Тэма 7 Адраджэнне і Рэфармацыя на славянскіх землях	1						
8	Тэма 8 Культура, рэлігія і навука славянскіх народаў у Ранні Новы час (XVI– XVIII стст.)	1						
9	Тэма 9 Славянскія народы на шляху стварэння мадэрных нацый. Панславізм	1		1				
10	Тэма 10 Дзяржаўнае і нацыянальна- культурнае будаўніцтва ў славянскіх народаў (канец XIX – пачатак XX ст.). Змаганне за дамадэрную гісторыка- культурную спадчыну	1		1				
11	Тэма 11 Славянскія народы падчас сусветных войнаў (першая палова XX ст.)	2		2				
12	Тэма 12 Цэнтральная і Усходняя Еўропа падчас «халоднай	1		1				

	вайны» і крызісу савецкага блока. (другая палова 40-х – 80-я гг. XX ст.)							
13	Тэма 13 Культурнае поле славянскіх краін другой паловы XX ст.: паміж сацрэалізмам і контркультурай	1		1				
14	Тэма 14 Славянскія народы і краіны ў постсавецкі перыяд. Палітычныя і сацыяльна-эканамічныя тэндэнцыі ў эпоху глабалізацыі	1		1				
15	Тэма 15 Культура і навука славянскіх народаў на мяжы XX – XXI стст.	1		1				
	Усяго 34 аўдыторн. гадз.	18		16				

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. Александрович, С. С. История южных славян с древнейших времен до 1914 г.: учеб. пособие / С. С. Александрович, А. П. Сальков, О. А. Симакова. – Минск: БГУ, 2005 – 205 с.
2. Бригадин, П. И. История Беларуси в контексте европейской истории: курс лекций / П. И. Бригадин. – Минск: ГИУСТ БГУ, 2007. – 332 с.
3. Гісторыя Беларусі у кантэксце сусветных цывілізацый / пад рэд. В. І. Галубовіча, Ю. М. Бохана. – Мінск: Сучасная школа, 2007 – 472 с.
4. История России XX век.: учеб. пособие / В. И. Меньковский, О. А. Яновский и др. – Минск: БГУ, 2004. – 407 с.
5. История южных и западных славян: В 2 т. Т. 1. Средние века и Новое время: учебник / под ред. Г. Ф. Матвеева, З. С. Ненашевой. — 2-е изд. — Москва: МГУ, 2001. — 688 с.
6. История южных и западных славян: В 2 т. Т. 2. Новейшее время: учебник / под ред. Г. Ф. Матвеева, З. С. Ненашевой. — 2-е изд. — М.: МГУ, 2001. — 271 с.
7. Михайловская, Л. Л. История западных славян с древнейших времен до 1914 г. / Л. Л. Михайловская, Д. И. Лазарева. – Минск: БГУ, 2004.
8. Политическая история зарубежных славянских стран новейшего времени: справочник. – Минск: ТетраСистемс, 2006. – 272 с.
9. История Сербии и Черногории. Босния, Герцеговина, Македония, Словения, Хорватия / сост. С. А. Шумов, А. Р. Андреев. – М.: Монолит-Евролинц-Традиция, 2002. – 492 с.

Дадатковая

10. Брыгадзін, П. І. Паміж Усходам і Захадам: станаўленне дзяржаўнасці і тэрытарыяльнай цэласнасці Беларусі (1917–1939 гг.) / П. І. Брыгадзін, У. Ф. Ладысеў. – Мінск: БДУ, 2003. – 307 с.
11. Власто, А. П. Запровадження християнства у слов'ян: Вступ до середньовічної історії слов'янства / А. П. Власто. – Київ: Юніверс, 2004. – 496 с.
12. Восточное партнёрство: проблемы и перспективы: сб. ст. учёных из Великобритании, России, Беларуси, Украины и Молдовы / П. И. Бригадин [и др.] – Минск: ГИУСТ БГУ, 2011. – 208 с.
13. Грох, М. Нацыя як прадукт сацыяльнай камунікацыі? / М. Грох // Беларускі гістарычны агляд. – 2006. – Т.13 (25). – 2006. – С. 260–281.
14. Денисов, Ю. Н. Славяне: от Эльбы до Волги / Ю. Н. Денисов. – М.: Флинта: Наука, 2009. – 296 с.
15. Дзермант, А. У чаканні Івана Жахлівага: геапалітыка вачыма расейскіх еўраазіятаў / А. Дзермант // АРСНЕ – Пачатак. – 2006. – № 9 (49) – С. 55–67.

16. Довгялло, М. С. Политическая история зарубежных славянских стран новейшего времени: справочник / М. С. Довгялло – М.: Тетра-Системс, 2006. – 272 с.
17. История литератур западных и южных славян. В 3 т. / ред. совет: Л. Н. Будагова, А. В. Липатов, С. В. Никольский. – М.: Изд-во «Индрик», 2001.
18. Камінський Сулима, А. Історія Речі Посполитої як історія багатьох народів, 1505–1795. Громадяни, їхня держава, суспільство, культура / А. Сулима Камінський. – Київ: Наш час, 2011. – 263 с.
19. Козик, Л. А. Проблема западноукраинских и западнобелорусских земель в истории Польши (1939—1945 гг. / Л. А. Козик) // Проблемы ўз'яднання Заходняй Беларусі з БССР: гісторыя і сучаснасць: матэрыялы міжнар. навук.-тэарэт. канф. (Мінск, 17—18 верас. 1999 г.). – Мінск, 2000. – С. 216—227.
20. Козик, Л. А. Государственное регулирование этносоциальных процессов в Польше во второй половине 40-х годов / Л. А. Козик // Этносоциальные и конфессиональные процессы в современном обществе: материалы междунар. науч.-практ. конф. (Гродно, 16—18 нояб. 1999 г.). – Гродно, 2000. – С. 258—262.
21. Козик, Л. А. Внешняя политика Польши в конце 1980–90-х гг. / Л. А. Козик // Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Серыя 3. – 2000. – № 2.
22. Козік, Л. А. «Дзённік» Ганны Кавальскай як крыніца па гісторыі грамадска-палітычнага жыцця Польшчы сярэдзіны 1950-х — канца 1960-х гг. / Л. А. Козік // Российские и славянские исследования: науч. сб. Вып. 4 / редкол.: А. П. Сальков, О. А. Яновский (отв. ред.) [и др.]. — Минск: БГУ, 2009. — С. 280–286.
23. Куоліс, Д. Масква і Літва: translation imperii, translation rei publicae / Д. Куоліс // Беларускі гістарычны агляд. – 2007. – Т. 14 (26–27). – С. 3 – 25.
24. Литаврин, Г. Г. Византия, Болгария, Древняя Русь (IX – начало XII в.) / Г. Г. Литаврин. – Санкт-Петербург: Алетейя, 2000 – 398 с.
25. Ловмянский, Г. Религия славян и её упадок / Г. Ловмянский. – Санкт-Петербург: Академический проект, 2003. – 512 с.
26. Майоров, А. В. Русь, Византия и Западная Европа: Из истории внешнеполитических и культурных связей XII–XIII вв. / А. В. Майоров. – Санкт-Петербург: Дмитрий Буланин, 2011. – 800 с.
27. Мельникова, Е. А. Возникновение Древнерусского государства и скандинавские политические образования в Западной Европе (сравнительно-типологический аспект) / Е. А. Мельникова // Древняя Русь и Скандинавия: избр. тр. / Е. А. Мельникова. – М.: Университет Дмитрия Пожарского, 2011. – С. 35–48.
28. Назаренко, А. В. О язычестве славян / А. В. Назаренко // Древняя Русь и славяне (Древнейшие государства Восточной Европы, 2007 год) / Ин-т всеобщей истории. – М.: Русский Фонд Содействия Образованию и Науке, 2009. – С. 298–314.

29. Общественная мысль славянских народов в эпоху раннего средневековья / отв. ред. Б. Н. Флоря. – М.: Рукописные памятники Древней Руси, 2009. – 320 с.

30. Повести и сказания Древней Руси / сост. Н. В. Понырко; под. ред. Д. С. Лихачёва – Санкт-Петербург: ДИЛЯ, 2001. – 1152 с.

31. Романенко, С. А. Югославия: История возникновения. Кризис. Распад. Образование независимых государств (национальное самоопределение народов Центральной и Юго-Восточной Европы в XIX–XX вв.) / С. А. Романенко. – М: Московский общественный научный фонд, 2000 – 495 с.

32. Романенко, С. А. Югославия, Россия и «славянская идея»: вторая половина XIX – начало XXI века / С. А. Романенко. – М.: Ин-т права и публичной политики, 2002. – 623 с.

33. Рыхлік, Я. Фармаванне «нацыянальнай гісторыі» як сутнасці нацыянальнай ідэі і нацыянальнай ідэалогіі / Я. Рыхлік // Беларускі гістарычны агляд. – 2006. – Т. 13 (25). – С. 283–298.

34. Саўчанка, С. Маскоўскі свет вачыма Русі XVI–XVII ст. / С. Саўчанка // Беларускі гістарычны агляд. – 2007. – Т. 14 (26–27). – С. 27–52.

35. Седов, В. В. Славяне: Историко-археологическое исследование / В. В. Седов / Ин-т археологии Рос. академии наук. – М.: Языки славянской культуры, 2002. – 624 с.

36. Славянамоўная паэзія Вялікага Княства Літоўскага XVI–XVIII стст. / НАН Беларусі, Ін-т мовы і літ. імя Я. Коласа і Я. Купалы; уклад., прадм. і камент. А. У. Бразгунова. – Мінск: Беларуская навука, 2011. – 901 с.

37. Снайдэр, Т. Рэканструкцыя нацый: Польшча, Украіна, Літва і Беларусь, 1569 – 1999 / Т. Снайдэр. – Мінск: Медысонт, 2010. – 424 с.

38. Франклин, С. Письменность, общество и культура в Древней Руси: (около 950–1300 гг.) / С. Франклин. – Санкт-Петербург: Дмитрий Буланин, 2010. – 552 с.

39. Хархордин, О. Что такое «государство»? Русский термин в европейском контексте / Олег Хархордин // Понятие государства в четырёх языках: сб. ст. / под ред. О. Хархордина. – Санкт-Петербург; Москва: Европейский университет в Санкт-Петербурге, Летний сад, 2002 – С. 152–217.

40. Giza, A. Narodowe i polityczne dążenia Chorwatów w XIX i na początku XX wieku / A. Giza. // Rozprawy i studia. T. (CDLIX) 385. – Szczecin: Uniwersytet Szczeciński, 2001 – 219 s.

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў

Самастойная праца студэнтаў па дысцыпліне «Гісторыя славянскіх народаў» арганізуецца ў адпаведнасці з Палажэннем аб самастойнай рабоце студэнтаў, зацверджаным Загадам Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. Найбольш эфектыўныя формы і метады арганізацыі самастойнай работы студэнтаў: рашэнне праблемных сітуацый і задач, а таксама выкананне творчых заданняў. У мэтах стымулявання вучэбна-даследчай актыўнасці навучэнцаў выкарыстоўваюцца мультымедычныя сродкі.

Метады (тэхналогіі) навучання

Да найбольш перспектыўных і эфектыўных стратэгіяў выкладання і навучання, якія адпавядаюць задачам вывучэння курса «Гісторыі славянскіх народаў», адносяцца прынцыпы актыўнага і калектыўнага навучання, што абумоўлены наступнымі метадамі і тэхналогіямі:

1) метады праблемнага навучання (праблемнае выкладанне, часткова-пошукавы (эўрыстычная гутарка) і даследчы метады);

2) асобна арыентаваныя (развіваючыя) тэхналогіі, заснаваныя на актыўных (рэфлексійна-дзеійнасных) формах і метадах навучання («мазгавы штурм», навучальныя дэбаты, дзелавая гульня);

3) інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі, якія забяспечваюць праблемна-даследчы характар працэсу навучання і актывізацыю самастойнай работы студэнтаў (электронныя прэзентацыі для лекцыйных заняткаў, выкарыстанне аўдыё-, відэападатрымкі вучэбных заняткаў, аналіз аўдыё-, відэасітуацый, распрацоўка і прымяненне на аснове камп'ютарных і мультымедычных сродкаў творчых заданняў, а таксама традыцыйных вучэбных заняткаў на аснове сеткавых камунікацыйных магчымасцей (інтэрнэт-форум, інтэрнэт-семінары і інш.).

Дыягнастычны інструментарый

1. Патрабаванні да ажыццяўлення дыягностыкі

Працэдура дыягностыкі сфарміраванасці кампетэнцый студэнта ўключае наступныя этапы:

- вызначэнне аб'екта дыягностыкі;
- выяўленне факта вучэбных дасягненняў студэнта з дапамогай крытэрыяльна-арыентаваных тэстаў і іншых сродкаў дыягностыкі;
- вымярэнне ступені адпаведнасці вучэбных дасягненняў студэнта патрабаванням адукацыйнага стандарту;
- ацэньванне вынікаў адпаведнасці вучэбных дасягненняў студэнта патрабаванням адукацыйнага стандарту (з дапамогай шкалы ацэнак).

2. Шкалы ацэнак

Ацэнка вучэбных дасягненняў студэнта на заліках і экзаменах па дысцыплінах сацыяльна-гуманітарнага цыкла праводзіцца па дзесяцібальнай шкале.

Ацэнка вучэбных дасягненняў студэнтаў, якое выконваецца паэтапна па канкрэтных модулях (раздзелах) вучэбнай дысцыпліны, ажыццяўляецца ў адпаведнасці з абранай установай адукацыі шкалай ацэнак.

3. Крытэрыі ацэнак

Для ацэнкі вучэбных дасягненняў студэнтаў выкарыстоўваюцца крытэрыі, зацверджаныя Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

4. Дыягнастычны інструментарый

Для дыягностыкі сфарміраванасці кампетэнцый студэнтаў выкарыстоўваюцца наступныя асноўныя формы і сродкі: тэсты, кантрольныя работы, рэфераты, комплексныя заданні па модулі вучэбнай дысцыпліны, залікі па модулі, адзнака на аснове кейс-метаду, адзнака на аснове праектнага метаду, адзнака па модульна-рэйтынгавай сістэме, адзнака на аснове вучэбнай гульні, адзнака на аснове партфолію, справаздачы па вучэбна-даследчай працы студэнтаў, самаацэнка кампетэнцый студэнтамі (ліст самаацэнкі), экзамен.

Пералік тэм для самастойнай работы

Узнікненне славян. Праблемы паходжання, вызначэння і прарадзімы славян.

Праблема вызначэння славянскай матэрыяльнай культуры ў дапісьмовы перыяд. Традыцыйная вераванні славян.

Дзяржаваўтваральныя працэсы ў славянскіх народаў. Асаблівасці палітагенезу ў славян і суседніх народаў.

Першыя раннедзяржаўныя ўтварэнні на славянскіх землях. Славянскія раннія дзяржавы ва ўзаемадзеянні з краінамі Заходняй Еўропы, Візантыяй, Скандынавіяй.

Славянскія народы Сярэднявечча на геапалітычнай карце Еўропы. Славяне ў рамках еўрапейскіх імперый: узаемадзеянне са Святой Рымскай імперыяй і Візантыяй.

Выяўленчае і дэкаратыўна-прыкладное мастацтва славян эпохі Сярэднявечча. Віды і тыпы архітэктурных збудаванняў, іх эвалюцыя.

Этнакультурнае становішча славянскіх народаў у пачатку Новага часу.

Феномен Рэнэсансу і яго распаўсюджванне на перыферыю еўрапейскай цывілізацыі. Статаўленне рэнэсанснай культуры ў славянскіх народаў, змены ў літаратуры, мастацтве, ахітэктурцы.

«Высокая» і «нізкая» культура ва ўмовах Новага часу. Эвалюцыя архітэктурцы, літаратуры, мастацтва.

Славянскія нацыі і нацыянальныя рухі праз прызму гісторыка-генетычнай і канструктывісцкай канцэпцыі нацыі. Праблема пошуку гістарычнай базы нацыянальнай ідэі

Ідэалогія нацыянальных славянскіх дзяржаваў XX ст., барацьба за дамадэрную гісторыка-культурную спадчыну. Паспяхова і няўдалыя нацыянальныя праекты.

Славянскія краіны і народы ў сістэме геапалітычных адносін напярэдадні Першай сусветнай вайны. Балканскія войны. Балканы як «парахавая бочка Еўропы».

Пасляваенны падзел свету і афармленне прасавецкага блока ў Цэнтральнай Еўропе. Стварэнне НАТА і Арганізацыі Варшаўскай Дамовы.

Пераўтварэнні ў культуры і навуцы славянскіх краін у пасляваенны перыяд.

Працэсы дэсаветызацыі славянскіх краін, шляхі пераадолення эканамічнага і сацыяльна-палітычнага крызісу. Міжэтнічныя праблемы ў славянскім рэгіёне, войны на Балканах у 90-я гг. XX ст., удзел НАТА і ЗША ў балканскіх канфліктах.

Развіццё культуры, навукі і адукацыі на сучасным этапе. Глобалізацыя і праблема захавання культурнай ідэнтычнасці славянскіх народаў.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

Назва дысцыпліны, з якой патрабуецца ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы кафедры аб зменах у змесце вучэбнай праграмы па дысцыпліне, якая вывучаецца	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (даты і нумар пратакола)
Сацыяльна-гуманітарны модуль-1. Гісторыя	Кафедра сацыяльна-гуманітарных навук і ўстойлівага развіцця		Працікол № _____ ад _____

Узгоднена:

загадчык кафедры
сацыяльна-гуманітарных навук
і ўстойлівага развіцця

М.А. Плавінскі

Пытанні да заліку па Сацыяльна-гуманітарным модулі-2. «Гісторыя славянскіх народаў»

1. Паходжанне славянскіх моў. Славянамоўныя народы ў індаеўрапейскай моўнай сям'і.
2. Праблема паходжання і вызначэння славян.
3. Славяне ў часы Вялікага перасялення народаў. Славянская каланізацыя і славянізацыя.
4. Узнікненне раннесярэднявечнай дзяржаўнасці ў славянскіх народаў.
5. Славянскія народы і дзяржавы ў рамках хрысціянскай цывілізацыі Сярэднявечча. Сярэднявечная культура славянскіх народаў.
6. Славянскія народы, мангольская і асманская пагроза. Уплыў імперый усходняга тыпу на развіццё славянскіх народаў і дзяржаваў.
7. Надыход Ранняга Новага часу для славянскіх народаў. Змены ў палітычным, эканамічным, сацыяльным, культурным жыцці. Рэнесанс і Рэфармацыя.
8. Славянскія народы ў геапалітыцы Ранняга Новага часу.
9. Рэч Паспалітая (Карона Польская, Вялікае Княства Літоўскае, Рускае і Жамойцкае) і Маскоўская дзяржава (ВКМ, Расійская імперыя) як мадэлі славянскай дзяржаўнасці ў Сярэднявеччы і Раннім Новым часе.
10. Культура славянскіх народаў у перыяд Ранняга Новага часу. Культурна-рэлігійная барацьба. Адукацыя і навука. Эпоха Асветніцтва.
11. Славянскія народы ў складзе імперый Позняга Новага часу. Узнікненне нацый і нацыянальных рухаў. Тэорыя нацый і нацыяналізму. Нацыяналізм «другой хвалі». Панславізм.
12. Стварэнне славянскіх нацыянальных дзяржаваў напярэдадні і ў выніку Першай сусветнай вайны.
13. Нацыянальна-дзяржаўнае будаўніцтва ў славянскіх народаў: дасягненні і праблемы. Савецкая мадэль славянскай нацыянальнай дзяржаўнасці.
14. Славянскія народы напярэдадні і ў часы Другой сусветнай вайны. Геапалітычнае становішча славянскіх краін па выніках вайны.
15. Славянскія дзяржавы ў часы «халоднай вайны». Антысавецкія і нацыянальныя рухі. Агрэсія АД у Цэнтральнай Еўропе.
16. Культура славянскіх народаў у рамках сацыялістычнай сістэмы.
17. Славянскія народы ў часы крызісу СССР. «Аksamітныя рэвалюцыі» ў краінах сацлагера. Распад СССР, лёс Беларусі, Расіі, Украіны.
18. Палітычныя і этнічныя канфлікты 90 – 2000-х гадоў. Удзел НАТА і ЗША ў югаслаўскіх войнах. Распад Югаславіі.
19. Славянскія народы ў постсавецкі перыяд. Сучасная геапалітычная сітуацыя і глабалізацыйныя працэсы. Славянскія краіны ў рамках сучасных міжнародных арганізацый (ЕС, НАТА, СНД, АДКБ, МС, ЕўраАзЭС і інш.).
20. Культура, навука і адукацыя славянскіх народаў на мяжы ХХ–ХІХ ст. Нацыянальныя культуры ва ўмовах глабалізацыі. Сістэма адукацыі славянскіх краін у рамках Балонскага працэсу.